
"Gwiazda Przemysła"

Gwiazda Przemysła to odznaka przyznawana uczestnikom walk o zdobycie miasta Przemysła toczonych od listopada 1918 do maja 1919. W listopadzie 1919 r. Komitet Wojskowo-Obywatelski opracował Statut Odznaki Honorowej dla obrońców Przemysła pod nazwą „Gwiazda Przemysła”. Projekt odznaki wykonali prof. Jankowski i inż. Kazimierz Osiński. Stempel został wykonany przez artystę plastyka Wiktora Włosińskiego, a odznaki wybijano w lwowskiej firmie E. Ungera.

Odznakę miały prawo nosić osoby wojskowe i cywilne uczestniczące w obronie miasta Przemysła od 11 XI 1918 r. do dnia 18 XII 1918 r., jak też w obronie ziemi przemyskiej od 11 XI 1918 r. do 16 V 1919 r. na terenie Żurawicy, Medyki, Mościsk, Hussakowa, Siedlisk, Nowego Miasta, Miżyńca, Felsztyna, Chyrowa, Niżankowic, Kalwarii, Grochowiec, Pikulic, Krasiczyna, Wapowiec i Ostrowa. Czas ten został uznany za obronę frontową z narażeniem życia.

Odznaki były wydawane po zapłaceniu kosztów wybicia w kwocie 40 koron. W pierwszą rocznicę ustanowienia „Gwiazdy Przemysła” Komitet Wojskowo-Obywatelski rozdał 1 tys. sztuk odznaczenia. K. Osiński w 1922 r. pisał, że do tego czasu „Gwiazdą” uhonorowano około 9 tys. osób. Wśród odznaczonych znaleźli się przemyscy harcerze i uczniowie zwani Orłętami Przemyskimi, m.in. Kazimierz Schaller, Mieczysław Zaleszczyk, Marian Schultz, Alfons Różycki, Edward Heil, Stanisław Czerepa, Wilhelm Słaby, Adam Kordecki i inni.

W zasobie przemyskiego archiwum w zespole Kapituła „Gwiazdy Przemysła” w Przemysłu znajdują się m.in. rękopis statutu odznaki, wnioski o jej nadanie, legitymacje osób, którym nadano odznakę. Archiwum posiada również w swoich zbiorach afisz informujący o uroczystym wręczeniu obrońcom Przemysła odznaki w dniu 11 IV 1920 r. (zbiór Afisze, plakaty i druki ulotne z terenu Przemysła w zasobie Archiwum Państwowego w Przemysłu, sygn. 3051).